

Stichting Vrienden van Eyckenstein

Dorpsweg 193
3738 CD Maartensdijk
Tel: 0346 - 212358
www.vriendenvaneyckenstein.nl
info@vriendenvaneyckenstein.nl

Bank: NL91 ABNA 0551 1241 13
KvK: 55331343 (Utrecht)

Nieuwsbrief Eyckenstein

Datum: maart 2015

Beste vriend van Eyckenstein,

Graag houden we u op de hoogte van het wel en wee op landgoed Eyckenstein. Nu de lente weer aanbreekt, gebeurt er op landgoed weer van alles, maar ook in de wintermaanden hebben we niet stil gezeten.

Bijna alle bijdragen binnen, aanvang restauraties kassen

Het is eindelijk zover!! Driekwart van het benodigde geld is binnen, genoeg om met de restauratiewerkzaamheden van de monumentale Orchideeënkas in de moestuin te beginnen. Met enkele fondsen zijn we nog met de laatste besprekingen bezig. Als deze afgerond zijn, kunnen we ook met de Druivenkas beginnen. De Orchideeënkas is ondertussen steen voor steen afgebroken en daarna opnieuw opgemetseld. Daarna komt ook de grote kas, de Druivenkas, aan de beurt. De planning is dat beide kassen in juni opgeleverd worden. Omdat de fondsen niet helemaal kostendekkend zijn, is extra financiering nog steeds nodig en hopen we nog steeds op uw steun!

Wij danken van harte alle fondsen en eveneens alle vrienden van Eyckenstein die hiervoor al een financiële bijdrage hebben geleverd. Graag willen we daarbij vermelden: Provincie Utrecht, Prins Bernhard Cultuurfonds, KF Hein Fonds, Stichting Mens & Natuur, Gravin van Byland stichting, Stichting Pelgrimshoeve en verscheiden particulieren met ruimhartige giften.

Foto rechts boven: het metalen raamwerk van de Orchideeënkas, waarin de ruiten horen te liggen. Die moeten ontroest en opnieuw geveerd worden. De onderste ruiten van de kas zijn gebogen en volgen de ronding van het raamwerk. Die moeten volgens een heel speciaal procedé gemaakt worden.

Foto rechts midden: Er blijkt halverwege de kas ooit een oude sloot te hebben gelegen, waardoor de muurtjes verzakt waren. Deze zijn nu nauwkeurig tot op de goede hoogte 'opgekrikt'.

Foto rechts onder: De zinken waterbak achter in de Orchideeënkas is beschadigd en moet vervangen worden.

Foto links: de muurtjes van de kas zijn al weer opgemetseld en de plavuizen zijn op de bodem gelegd.

Hoe ervaart tuinder Luuk de restauratie van de kassen?

Tuinder Luuk van Tuinderij Eyckenstein (tevens bestuurslid van de Stichting) hoopt dat hij beide kassen zo spoedig mogelijk weer in gebruik kan nemen en dat bezoekers ze weer veilig kunnen bekijken. Hij vertelt hoe hij deze restauratie beleeft: Voor mij als tuinder van Tuinderij Eyckenstein gaat een lang gekoesterde wens in vervulling dat de oude kassen gerestaureerd worden. Toen we twee jaar geleden als bestuur ons echt hart gingen maken voor de restauratie en op de tuinderij de 'Actie Red de kas' startte, had ik goed hoop dat het zou lukken om het benodigde geld bij elkaar te krijgen. En dat is nu voor een groot deel gelukt.

Het is voor mij als tuinder beslist ook onhandig. De Orchideeënkas, waarvan de restauratie al begonnen is, stond inmiddels aardig vol met spullen die ik de afgelopen negen jaar bij elkaar heb verzameld. En al die spullen moesten ergens anders heen. Dus de Oranjerie staat nu vol met spullen. Het was een goed moment om eens lekker op de ruimen, alles wat ik de afgelopen twee jaar niet gebruikt heb, is nu weg. Ik mis de kas als ruimte om plantjes op te kweken en als binnenkort - hopelijk - de Druivenkas aan de beurt komt, ben ik die ruimte ook kwijt. En alle bieten-, snijbiet-, spitskool-, slaplantjes en nog veel meer moet ik toch ergens laten! Ik heb nu

in een van de plastic boogkassen een ruimte ingericht waar ik het plantgoed kwijt kan, dus het komt toch goed met het plantgoed.

Het wordt dit seizoen ook een kwestie van goed plannen: als de Druivenkas bijvoorbeeld 1 augustus klaar is, wil ik daar 2 augustus weer plantjes in zetten. Het ongemak neem ik de komende maanden maar voor lief, het vooruitzicht van gerestaureerde kassen op de tuinderij is iets om naar uit te kijken.

Beelden van Apollo, Venus en Mercurius teruggevonden

Tussen Assen en Stadskanaal ligt een dorpje Gasselte in de gemeente Aa en Hunze. In Gasselte staan drie grote witte beelden van de Griekse goden Apollo, Venus en Mercurius. Nu vraagt u zich natuurlijk af wat dit met Eyckenstein te maken heeft. Dat zal het volgende verhaal duidelijk maken.

Voordat de familie Van Boetzelaer in 1876 Landgoed Eyckenstein kocht, was het in handen van de familie Eyck (vanaf 1818 Eyck van Zuylichem). In 1787 vluchtte Adriaan Hendrik Eyck als patriot

naar Frankrijk, omdat de patriottische burgerkorpsen niet meer opgewassen waren tegen het leger van de Pruisische koning Frederik Willem II, waarna de orangisten de macht in de stad Utrecht overnamen. Op grond van een proces dat bij verstek tegen Eyck werd gevoerd, werden al zijn bezittingen in beslag genomen. Terwijl Eycks zuster er nog woonde, werd Eyckenstein in 1791 geplunderd en in hetzelfde jaar nog werd het geveild en verkocht. Na de uitbraak van de Franse Revolutie kon Eyck weer naar Nederland terugkregen en kon hij zijn landgoed terugvorderen, maar de aangerichte schade was niet meer terug te draaien.

Terug nu naar de drie beelden. Uit verschillende oude krantenartikelen uit het Nieuwsblad van het Noorden (bron: Koninklijke Bibliotheek) valt te reconstrueren dat de beelden in de tijd van Eyck op Eyckenstein gestaan moeten hebben. In het eerste artikel op **10 februari 1900** staat dat er een oude boerderij in Gasselte is gesloopt van een landbouwer Rudolf Prins, die was overleden. Tijdens de sloop bleek dat één van de oudste woonhuizen van Gasselte te zijn. Verder stonden er "*in den tuin vóór dat gesloopte woonhuis een drietal merkwuurige producten van beeldhouwkunst, waarvan men zegt dat zij omstreeks 1800 door te Gasselternijveen wonende schippers uit Egypte zijn aangevoerd*".

Op **29 september 1933** verscheen er in het Nieuwsblad van het Noorden een artikel waarin vermeld stond dat de drie beelden (nu "*eigendom van de familie Hadders, Pruis en Rosing*") vernield waren: de hoofden waren verwijderd en enkele armen waren verbrijzeld. Of de hoofden echt verdwenen waren en hoe ze dan

weer teruggekomen zijn, is niet bekend. Volgens dit artikel heeft deze beeldengroep ongeveer drie eeuwen in Gasselte gestaan.

Tekening van M. Burman uit 1786

Een derde artikel op **22 februari 1936** berust op een studie naar deze beelden door de heer Houwink van Meppel. De beelden hadden ooit in de tuin van een deftig landhuis te Gasselte gestaan, dat bewoond werd door de bekende Drentsche familie Alingh. Toen de laatste telg Alingh gestorven was, was het landhuis in handen van de familie Prins gekomen. Dit huis is in 1899 gesloopt. Met de sloop is volgens het artikel zeer veel van waarde "gesloopt of te loor gegaan; een fraaie muurschildering viel in puin, tal van gebrande glazen met schilderwerk en opschriften geraakten in vreemde handen. Naar het verhaal wil, is men twee dagen bezig geweest met het verbranden van papieren en documenten, die in een der vertrekken waren gevonden. Van het landhuis is dus bitter weinig overgebleven; alleen de zandsteenen beelden, waarvan de twee grootsten door het volk Adam en Eva, het kleinste Petrus genoemd wordt."

Dat de familie Eyck zich met beelden als cultuurobjecten bezig hield, is bekend. Links een tekening (familie van Maurits Eyck van Zuylichem), die naadloos past in het rijtje van de pastoriebeelden.

In dit krantenartikel wordt ook de oorsprong van de beelden duidelijk: "*Uit erkentelijkheid brachten schippers uit Utrecht hem deze beelden, en wel in den bewogen tijd der Patriotten en Prinsgezinden*". Ze waren bestemd voor de schout Albert Alingh, die dit ambt van 1784 tot 1810 bekleedde. En hier wordt ons de relatie met Eyckenstein duidelijk, namelijk dat de beelden "*van Utrecht afkomstig zijn en wel uit den tuin van een hooggeplaatsten ambtenaar Eik en Zuil geheeten* [dat moet Eyck van Zuylichem zijn]. *Mogelijk sluimert hierin een kern van waarheid. Immers de heer Adriaan Hendrik Eyck liet in 1787 huis en haard, zijn buiten Eyckenstein bij Utrecht, in den steek en vluchtte naar het buitenland. Zijn goederen, waaronder de beelden, werden verbeurd verklaard en — erger nog, gedeeltelijk door 't volk geplunderd. Schippers zullen de beelden voor een prijsje gekocht hebben, om ze mee te voeren — een zware vracht — naar Gasselte*".

Ook op **21 januari 1987** verschijnt er weer een artikel waarin deze beelden genoemd worden, die ondertussen in de pastorie van de kerk in Gasselte staan. Daarin staat onder andere: "*Het is niet duidelijk of de Gasselternijveense schippers zelf aan de plunderingen deelgenomen hebben of dat ze de beelden van de plundersaars gekocht hebben*".

Zo blijkt dus dat deze drie beelden ooit op Eyckenstein gestaan hebben en dat ze hoogstwaarschijnlijk via plundersaars, schippers, de familie Alingh, de familie Prins en de familie 'Hadders, Pruis en Rosing' uiteindelijk in de pastorie terechtgekomen zijn. Nu moeten we maar eens gaan kijken of we de beelden eventueel weer op Eyckenstein terug kunnen krijgen.

Regen, mountainbikes en paarden

Afgelopen winter hebben we heel veel regen gehad. Omdat het bovendien naar verhouding warm was, hebben veel recreanten met mountainbikes en paarden van het landgoed gebruik gemaakt. Het aantal mountainbikers neemt de laatste jaren ook nog eens sterk toe. Het wordt voor

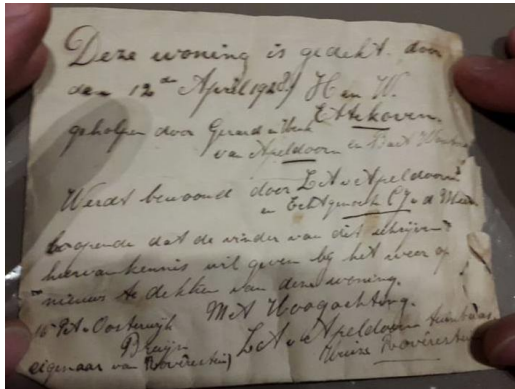
boseigenaren steeds moeilijker om de recreanten op de daarvoor bestemde paden te houden: fietsers op de fietspaden en ruiters op de ruitersporen. Steeds meer recreanten lijken dat niet nodig te vinden of hebben er misschien zelfs geen weet van wat de regels zijn. De combinatie regen, mountainbikes en paarden, en zelfs af en toe een illegale auto of trekker, heeft

deze winter op Eyckenstein helaas heel veel schade aan de bospaden veroorzaakt. Voorheen goede bospaden zijn omgevormd tot grote moddergaten, die steeds maar verder uitdijen doordat de mountainbikers en ruiters om de modder heen rijden en zo weer extra schade veroorzaken. Voor de gewone

wandelaar is het daardoor vaak nauwelijks meer mogelijk om de voeten droog te houden. Samen met omringende boscigenaren is Eyckenstein nu met de voorbereidingen bezig om een boa (buitengewoon opsporingsambtenaar) aan te stellen, die onder andere dit soort ongewenste activiteiten kan aanpakken. Maar mogelijk zijn er nog andere middelen nodig, zoals het plaatsen van barrières. In hoeverre de paden zich nog vanzelf herstellen of dat we dat handmatig moeten doen, zullen we de komende maanden zien.

Oude tijdscapsule in de Mauritshoeve gevonden

Afgelopen maanden is er hard aan het gebouw van restaurant de Mauritshoeve gewerkt. Het hele dak is met nieuw riet gedekt en ook de toiletruimtes zijn gemoderniseerd. Beslist de moeite waard om er eens een kijkje te gaan nemen en er meteen een hapje te gaan eten.

Tijdens de werkzaamheden hebben de rietdekkers een zogenaamde tijdscapsule gevonden: een flesje met briefjes van verschillende eerdere verbouwingen. Dit wordt wel gedaan om mensen in de toekomst een beeld te geven van een bepaalde tijdperiode of belangrijke gebeurtenis. In dit geval zaten er vier briefjes in van eerdere vernieuwingen van het rieten dak. Het oudste briefje (foto links) stamt uit 1928 en het is natuurlijk erg interessant om een boodschap van de toenmalige

rietdekkers te lezen. De andere briefjes waren uit 1951, 1986 en 2004. En u begrijpt wel dat er nu ondertussen niet vier, maar vijf briefjes in zitten, de nieuwste uit 2015, met een nieuwe boodschap voor toekomstige rietdekkers.

Giften

De Stichting is grotendeels afhankelijk van uw giften. Daarom is het erg belangrijk dat u ons ook financieel blijft steunen. Uw bijdrage kunt u overmaken op rekeningnummer NL91ABNA0551124113 t.n.v. Stichting Vrienden van Eyckenstein. De stichting heeft de ANBI-status. Giften aan de Stichting zijn dus aftrekbaar. U kunt het uzelf ook makkelijker maken door automatisch een vast bedrag per maand over te maken, bijvoorbeeld € 10,- per maand, zodat u daar geen omkijken meer naar heeft.

Buitenwerkdagen

In 2015 staan er vier **buitenwerkdagen** gepland: de zaterdag **18 april, 13 juni, 5 september** en **31 oktober**. Op buitenwerkdagen pakken we met een groepje vrijwilligers een bepaalde klus aan ten behoeve van de cultuurhistorie of natuur. Vind u het leuk om mee te werken, geeft u zich dan op via het mailadres info@vriendenvaneyckenstein.nl. Met uw hulp levert u een belangrijke en zeer gewaardeerde bijdrage aan het herstellen en in stand houden van de cultuurhistorie en natuur, waar heel veel recreanten van kunnen genieten.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur

Otto van Boetzelaer (voorzitter)
Lex van Boetzelaer (secretaris-penningmeester)
Helene Blaak (bestuurslid)
Ronald van Immerseel (bestuurslid)
Luuk Schouten (bestuurslid)

P.S. Stuur u deze nieuwsbrief gerust door aan andere belangstellenden in uw kennissenkring.